

JAUNIMAS

Jaunimo politika – nacionalinės politikos sritis. Valstybių narių teisės aktai tarpusavyje nederinami. Todėl ES vaidmuo – remiamasis. Jaunimo mainai ES viduje ir su trečiosiomis šalimis skatinami pagal programos „Erasmus+“ jaunimo veiklai skirtą dalį. Kaip rodo Europos solidarumo korpuso ir „DiscoverEU“ iniciatyvos, per pastaruosius kelerius metus Europos Sąjunga sustiprino jaunimo politiką.

TEISINIS PAGRINDAS

ES veiklos jaunimo srityje pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 165 ir 166 straipsniai. Veiksmams, patenkantiems į 165 ir 166 straipsnių taikymo sritį, taikoma įprasta teisėkūros procedūra. Jaunimo politikos atveju pasakytina, kad bet koks valstybių narių aktų derinimas yra aiškiai atmetamas. Taryba gali priimti Komisijos pasiūlymais grindžiamas rekomendacijas.

Į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, kuri turi tokią pačią teisinę galią kaip ir sutartys (Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 6 straipsnis), įtrauktas straipsnis dėl vaiko teisių (24 straipsnis), taip pat straipsnis dėl vaikų darbo uždraudimo ir jaunų žmonių apsaugos darbe (32 straipsnis).

TIKSLAI

SESV 165 straipsnyje užtikrinama Sąjungos veikla siekiant paskatinti jaunimo mainų ir socialinių pedagogų, t. y. jaunimo srities darbuotojų, mainų plėtrą, ir, įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, paskatinti jaunimo dalyvavimą demokratiame Europos gyvenime. 166 straipsnyje numatyta, kad ES įgyvendina profesinio mokymo politiką, kuria remiami ir papildomi valstybių narių veiksmai. Pagal jį Sąjungai pavedama sudaryti palankesnes sąlygas naudotis profesiniu mokymu ir remti dėstytojų ir mokomų asmenų, visų pirma jaunimo, judumą.

Be šių straipsnių, vaikams ir jaunimui naudinga ES politika kitose srityse, pvz., švietimo, mokymo ir sveikatos apsaugos srityse arba su vaikų ir jaunimo teisėmis ir apsauga susijusiose srityse.

LAIMĖJIMAI

A. Strateginė sistema

1. Strategija „Europa 2020“

2010 m. pradėtoje įgyvendinti [strategijoje „Europa 2020“](#) dėmesys sutelkiamas jaunimui ir sprendžiami su įvairiais tikslais susiję klausimai, be kita ko, mažinti mokyklos

nebaigusiu asmenų skaičių, didinti 30-34 metų asmenų, kurie įgijo tretinį išsilavinimą, dalį ir parengti visapusišką švietimo ir užimtumo politikos iniciatyvų rinkinį. Šios iniciatyvos apima profesinio judumo programą „[Tavo pirmasis EURES darbas](#)“, skirtą darbo paieškai visoje Europoje palengvinti.

2. 2019–2027 m. ES jaunimo strategija: įtraukti, susieti jaunuolius ir suteikti jiems galių.

2018 m. lapkričio 26 d. Taryba patvirtino [rezoliuciją](#) dėl naujos 2019–2027 m. ES jaunimo strategijos. Tekste siūloma ypatingą dėmesį skirti šioms veiklos sritims:

- skatinti jaunimą dalyvauti demokratiame gyvenime;
- iš visos ES ir už jos ribų suburti jaunus žmones siekiant skatinti savanorišką veiklą, judumą mokymosi tikslais, solidarumą ir tarpkultūrinį supratimą;
- remti jaunimą, kad jis įgautų galių per kokybę, inovacijas ir jaunimo darbo pripažinimą.

B. Susijusios ES išlaidų programos

1. 2014–2020 m. „Erasmus+“

Programoje „[Erasmus+](#)“ specialus skyrius skirtas jaunimui, kuriam numatyta 2,1 mlrd. EUR. Jos konkretūs tikslai: 1) didinti jaunuolių svarbiausių gebėjimų ir įgūdžių lygį, taip pat skatinti jų dalyvavimą demokratiame Europos gyvenime ir darbo rinkoje, aktyvų pilietiškumą, kultūrų dialogą, socialinę įtrauktį ir solidarumą; 2) gerinti su jaunimu susijusios veiklos kokybę; 3) papildyti vietas, regionų ir nacionalinio lygmens politines reformas ir remti žiniomis ir faktais grindžiamos jaunimo politikos plėtojimą; ir 4) stiprinti jaunimo veiklos tarptautinį aspektą ir su jaunimu dirbančių asmenų ir organizacijų, kaip paramos jaunimui struktūrų, vaidmenį.

2. „Erasmus“ (2021–2027 m.)

Pasiūlyme dėl naujos 2021–2027 m. „Erasmus“ programos ([COM\(2018\)0367](#)) buvo rekomenduojama padvigubinti biudžetą ir maždaug 10 proc. skirti jaunimo veiklai. Vienas iš pasiūlymo tikslų – skatinti Europos tapatybę pasitelkiant kelionių patirtį, įgytą įgyvendinant iniciatyvą „[DiscoverEU](#)“, kuri suteikia jaunimui galimybių susipažinti su Europos kultūros paveldu ir įvairove. Iniciatyvos „DiscoverEU“ naudos gavėjai – moksleiviai ir aukštojo mokslo įstaigų studentai, taip pat stažuotojai ir su jaunimu dirbantys asmenys. Iki šiol Komisija suteikė 50 000 kelionės bilietus per tris paraiškų teikimo etapus, kuriuose paraiškas pateikė 275 000 jaunuolių.

C. Kitos ES iniciatyvos

1. Jaunimo garantijų iniciatyva

2013 m. balandžio mėn. Taryba priėmė rekomendaciją dėl [Jaunimo garantijų](#) iniciatyvos sukūrimo (OJ C 120, 2013 4 26, p. 1). Ja siekiama užtikrinti, kad per keturis mėnesius po formaliųjų mokslų baigimo ar darbo netekimo jaunuoliai gautų kokybišką darbo pasiūlymą arba jiems būtų sudarytos tęstinio mokymosi ar profesinio mokymosi galimybės. Nors valstybės narės vis dar turi šią politiką įgyvendinti ir finansuoti, jau galima gauti ES bendrą finansavimą pagal specialią biudžeto eilutę, Jaunimo užimtumo

iniciatyvą ir iš Europos socialinio fondo^[1] tuose regionuose, kur jaunimo nedarbo lygis viršija 25 proc.

2. Europos solidarumo korpusas

[Europos solidarumo korpusas](#) – tai Europos Komisijos 2016 m. gruodžio mėn. pradėta iniciatyva. Ji suteikia 18–30 metų jaunimui galimybę savanoriauti ar dirbti projektuose savo šalyje ar užsienyje. Iki šiol užsiregistravo 72 000 jaunuolių, iš kurių 7 000 tiesiogiai dalyvauja solidarumo veikloje. 2018 m. rugpjūčio mėn. Komisija paragino suinteresuotuosius subjektus pateikti keletą idėjų dėl naujų pagal schemą vykdomų projektų. Iš ES biudžeto atrinktiems projektams, kuriuose galės dalyvauti visos Europos ir už jos ribų gyvenantis jaunimas, buvo skirta iš viso 44 mln. EUR.

2018 m. birželio 11 d. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl Europos solidarumo fondo po 2020 m. ir paskyrė 1,26 mlrd. EUR, kad apie 350 000 jaunuolių galėtų dalyvauti solidarumo veikloje ([COM\(2018\)0440](#)).

3. Vaikų apsaugos politika

Kaip nustatyta Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijoje (JT VTK), vaikas yra jaunesnis nei 18 metų asmuo. Lisabonos sutartimi nustatytas ES tikslas skatinti vaikų teises, o pagal Pagrindinių teisių chartiją vaikų teisių apsaugą užtikrina ES institucijos ir valstybės narės.

2011 m. lapkričio 15 d. Komisija priėmė komunikatą „ES vaiko teisių darbotvarkė“ ([COM\(2011\)0060](#)). Jo tikslas – dar kartą patvirtinti, kad visos ES institucijos ir visos valstybės narės yra tvirtai įsipareigojusios skatinti, saugoti ir įgyvendinti vaiko teises visose susijusiose ES politikos srityse ir užtikrinti, kad šis įsipareigojimas duotų konkrečių rezultatų. Vaiko teisės ir smurto prieš vaikus, jaunimą, moteris ir kitas rizikos grupes prevencija taip pat užtikrinamos ir skatinamos pagal [Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą \(2014-2020 m.\)](#).

2016 m. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė direktyvą dėl procesinių garantijų baudžiamajame procese vaikams, kurie yra įtariamieji arba kaltinamieji (OL L 132, 2016 5 21, p. 1.), siekiant užtikrinti, kad vaikai, kurie yra įtariamieji arba kaltinamieji baudžiamajame procese, galėtų suprasti ir sekti procesą ir pasinaudoti savo teise į teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat siekiant išvengti vaikų pakartotinių nusikaltimų ir skatinti jų socialinę integraciją.

4. Jaunimas ir žiniasklaida

Interneto technologijos suteikia išskirtines galimybes vaikams ir jaunimui: jas taikant užtikrinama prieiga prie žinių, be to, jie gali naudotis skaitmeniniu mokymusi ir dalyvauti viešose diskusijose. Vis dėlto dėl šiuolaikinių technologijų vaikai taip pat gali būti itin pažeidžiami. Dėl šios priežasties Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvoje (OL L 95, 2010 4 15, p. 1) draudžiama į linijines TV paslaugas įtraukti bet kokį turinį, kuris galėtų padaryti didelę žalą nepilnamečiams. Žalos nepilnamečiams galintis padaryti turinys turi būti transliuojamas arba tokiu laiku, kai nepilnamečiai jo nežiūrės, arba blokuojamas technologinėmis priemonėmis, kad nepilnamečiams jis būtų neprieinamas. Kalbant apie nelinejines pagal užsakymą teikiamas audiovizualinės

[1] Išsamesnės informacijos rasite Faktų suvestinės [2.3.2](#) apie Europos socialinį fondą B.2 skirsnyje.

žiniasklaidos paslaugas, pasakytina, kad atitinkamas turinys gali būti teikiamas tik tokiu būdu, kuris normaliu atveju nepilnamečiams būtų neprieinamas. 2016 m. gegužės 25 d. Komisija paskelbė naują pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo iš dalies keičiama Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva. Pagrindiniai suderinto teksto elementai, be kita ko, yra nepilnamečių apsauga nuo turinio, kuris „gali jiems pakenkti“, kova su neapykantą kurstančia kalba ir nepilnamečių apsauga nuo žalingo turinio.

5. Europos jaunimo portalas

[Europos jaunimo portalas](#) – tai jaunimui visoje Europoje skirtas interneto puslapis siekiant padėti jiems orientuotis tarp daugybės galimybių, kurias ES suteikia įvairiose srityse, pvz., savanoriškos veiklos, darbo, mokymosi, kultūros ir kūrybingumo, ir daug kitų.

6. Europos jaunimo savaitė

Kas dvejus metus Europos Komisija kartu su Parlamentu rengia [Europos jaunimo savaitę](#). Jo tikslas – paminėti jaunimo veiklą visose programoje „Erasmus“ dalyvaujančiose šalyse ir pristatyti įvairias ES jaunimui siūlomas judumo galimybes.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Parlamentas visada pritarė tvirtam valstybių narių bendradarbiavimui jaunimo politikos srityje. Jis aktyviai dalyvavo formuojant jaunimo politiką, pavyzdžiui, savo rezoliucijose dėl 2013-2015 m. ES jaunimo strategijos vertinimo (OL C 215, 2018 6 19, p. 212), dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos (OL C 440, 2015 12 30, p. 67), dėl jaunimo verslumo skatinimo per švietimą ir mokymą (OL C 316, 2017 9 22, p. 76), dėl jaunimo užimtumo (OL C 224, 2016 6 21, p. 19) ir dėl įgūdžių ugdymo politikos kovai su jaunimo nedarbu (OL C 11, 2018 1 12, p. 44).

2019 m. kovo 12 d. Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Komisijos pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo nustatoma Europos solidarumo korpuso programa po 2020 m.^[2] Parlamento nariai balsavo už tai, kad programa būtų labiau prieinama mažiau galimybių turintiems jaunuoliams, pavyzdžiui, neigaliesiems ir jaunimui iš atskirtų ar socialiai marginalizuotų bendruomenių ir jaunimui, turinčiam mokymosi arba sveikatos problemų. Jie taip pat balsavo už tai, kad būtų aiškiai atskiriama savanoriška veikla ir įdarbinimas, siekiant užtikrinti, kad nė viena dalyvaujanti organizacija nesinaudotų jaunimu kaip neapmokamais savanoriais, kai esama galimų kokybiškų darbo vietų. Savanoriškos veiklos laikotarpis bus ne ilgesnis kaip 12 mėnesių, o stažuotės truks nuo dviejų iki šešių mėnesių. Parlamentas taip pat nustatė minimalią trijų mėnesių darbo sutarties trukmę. Be to, jis išplėtė Europos solidarumo korpuso 2021–2027 m. aprėptį, taip pat įtraukė humanitarinę pagalbą į ES nepriklausančias šalis kaip vieną iš korpuso veiklos rūšių.

Savo 2017 m. rugsėjo 14 d. rezoliucijoje (OL C 337, 2018 9 20, p. 131) Parlamentas pasiūlė, kad kitoje programoje „Erasmus +“ daugiausia dėmesio būtų skiriama veiksmams, kuriais siekiama suteikti jaunimui geresnių užimtumo galimybių. Ji rekomendavo suderinti programos „Erasmus“, ES jaunimo strategijos ir kitų ES

[2]Priimti tekstai, P8_T8(2019)0150.

finansuojamų programų prioritetus. Taip pat būtent Parlamentas rekomendavo 2021–2027 m. programos „Erasmus +“ biudžetą patrigubinti iki 41 mlrd. EUR ir 10,3 % jo skirti jaunimo veiklai^[3].

Be to, Parlamentas gina vaikų interesus, remdamasis šiuo klausimu pateiktomis peticijomis (OL C 66, 2018 2 21, p. 2), ir priėmė rezoliuciją dėl nelygybės mažinimo, kurioje ypatingas dėmesys skiriamas vaikų skurdui (OL C 366, 2017 10 27, p. 19). Parlamentas taip pat skyrė daug dėmesio vaikų teisėms už ES ribų, skatindamas įgyvendinti rezoliucijas dėl vaikų padėties visame pasaulyje, pvz., dėl vaikų švietimo ekstremaliųjų situacijų ir užsitęsusių krizių atvejais (OL C 366, 2017 10 27, p. 151) arba dėl netinkamos vaikų mitybos besivystančiose šalyse (OL C 289, 2016 8 9, p. 71). 2015 m. Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus internete (OL C 316, 2016 8 30, p. 109)^[4]. 2018 m. spalio mėn. plenarinėje sesijoje jis priėmė Komisijos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl persvarstytos Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos (OL C 11, 2020 1 13, p. 64). Pagal naujas nuostatas bus reikalaujama, kad transliuotojai sumažintų vaikų sąlytį su nesveiko maisto ar gėrimų reklama; bus draudžiamas turinys, kuriuo kurstomas smurtas, neapykanta ir terorizmas; savitiksliam smurtui ir pornografijai bus taikomos labai griežtos taisyklės.

Kad paskatintų jaunimą siekti savarankiškai įgyvendinti Europos projektus, Parlamentas ir Acheno tarptautinės Karolio Didžiojo premijos fondas 2008 m. įsteigė [Europos Karolio Didžiojo jaunimo premiją](#), kiekvienais metais skiriamą projektams, kuriais skatinamas Europos ir tarptautinis tarpusavio supratimas.

Pierre Hériard
01/2020

[3]Priimti tekstai, [P8_TA\(2019\)0324](#).

[4]Išsamesnės informacijos žr. Faktų suvestinę [3.6.2](#) „Audiovizualinė ir žiniasklaidos politika“.

